

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

Jarosław Gałkiewicz (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa M. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie

o wysokość podstawy wymiaru składek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 24 lipca 2024 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Rzecznika Małych i Średnich

Przedsiębiorców od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 10 maja 2022 r., sygn. III AUa 39/21,

- 1. umarza postępowanie ze skargi nadzwyczajnej;**
- 2. znosi wzajemnie koszty postępowania skargowego przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców (dalej: „Rzecznik”) na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 1 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1668 z późn. zm.; dalej: „ustawa o Rzeczniku”) w zw. z art. 89 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r.

poz. 622 z późn. zm., dalej jako: „ustawa o SN”) wniósł skargę nadzwyczajną od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie (dalej: „Sąd” lub „Sąd Apelacyjny”) z 10 maja 2022 r., III AUa 39/21 zaskarżając go w całości.

Rzecznik na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 ustawy o SN zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa przez błędną jego wykładnię, tj. art. 18a ust. 1, art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1009, dalej: „ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych” lub „ustawa systemowa”), a także błędną wykładnię norm kompetencyjnych, tj. art. 41 ust. 13, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 86 ust. 1 i 2 pkt 2 w zw. z art. 2a ust. 1 i 2 ustawy systemowej polegającą na:
 1. bezpodstawnym odejściu od wykładni literalnej;
 2. nieprzedstawieniu odpowiedniej metody interpretacji;
 3. zastosowaniu wykładni *contra legem* zawierającej element nowości normatywnej;
 4. naruszeniu reguł preferencji, tj.: zasady interpretacji na korzyść podmiotu zobowiązanego w prawie daninowym poprzez wykładnię rozszerzającą przepisów uprawniających i wykładnię zawężającą przepisów zobowiązujących *in dubio pro tributario*, w tym zakazu stosowania analogii do zwiększenia obowiązków daninowych;
 5. naruszeniu reguły preferencji, tj. zasady *exceptiones non sunt extendende*, tj. zakazu interpretacji wyjątków rozszerzające;
 6. bezpodstawnym przyjęciu, iż zasada równego traktowania ubezpieczonych oznacza identyczne kompetencje Zakładu do kwestionowania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, w odniesieniu do zupełnie różnych grup ubezpieczonych (pracowników i przedsiębiorców), pomimo odmiennych regulacji prawnych dotyczących tych grup ubezpieczonych, odmiennych cech istotnych (relewantnych), co skutkowało przyjęciem, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej także jako: „ZUS”, „Zakład”, „organ rentowy”, „organ”), który nie kwestionował tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym osoby prowadzącej pozarolniczą działalność

gospodarczą, uprawniony jest do kontrolowania, kwestionowania, a także obniżenia zadeklarowanej w granicach ustawowych podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, wypadkowe i dobrowolne chorobowe w sytuacji, gdy w ocenie Zakładu działania przedsiębiorcy mają charakter manipulacyjny i zmierzają do uzyskania wyższych świadczeń w związku z krótkookresowym opłacaniem składek w maksymalnej wysokości, przed okresem zamierzonego skorzystania ze świadczeń, podczas gdy art. 18a ust. 1, art. 18 ust. 8 i art. 20 ust. 1-3 klarownie stanowią, iż ryczałtowo określona przez prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą podstawa wymiaru ww. składek w granicach w nich wskazanych ma charakter kwoty deklarowanej, zatem nie można mówić o jej manipulacyjnym charakterze w pejoratywnym rozumieniu, nie ma znaczenia osiągniany przez przedsiębiorcę przychód ani strata, ani spodziewane korzyści z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, norma prawna wyrażona w tych przepisach ma charakter normy imperatywnej, w konsekwencji jej zastosowanie nie może być zmieniane ani wolą stron, ani organów, w tym Zakładu, a wskazane normy kompetencyjne dotyczące organu w żaden sposób nie umożliwiają organowi kwestionowania zadeklarowanej w granicach ustawowych podstawy wymiaru ww. składek;

7. naruszenie zasady oraz wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP, tj.: zasadę demokratycznego państwa prawa wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP, zasadę praworządności wyrażoną w art. 7 Konstytucji RP, konstytucyjnego prawa podmiotowego do zabezpieczenia społecznego, a także zasady wzajemności świadczeń z ubezpieczeń społecznych wyrażonych w art. 67 ust. 1 i 2 Konstytucji RP w związku z art. 84 i art. 217 Konstytucji RP poprzez naruszenie zasady pewności prawa i ochrony praw nabytych, zasady wyłączności ustawowej prawa daninowego, zasady określoności regulacji daninowych, zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa poprzez rażące naruszenie prawa przez błędną jego wykładnię tj. art. 18a ust. 1, art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1 i 3 ustawy systemowej, a także norm kompetencyjnych, tj. art. 41 ust. 13, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 86 ust. 1 i 2 pkt 2 w związku z art. 2a

ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej polegającą na bezpodstawnym odejściu od wykładni literalnej, na nieprzedstawieniu metody interpretacji, zastosowanie wykładni *contra legem* zawierającej element nowości normatywnej, przy jednoczesnym naruszeniu reguł preferencji.

Biorąc pod uwagę powyższe Rzecznik na podstawie art. 91 § 1 ustawy o SN wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Pismem z 16 maja 2024 r. Rzecznik na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 6 ustawy o Rzeczniku w zw. z art. 203 w zw. żart. 398²¹, w zw. z art. 931 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 95 pkt 1 ustawy o SN, z uwagi na wniosek M.F., cofnął skargę nadzwyczajną złożoną w 12 maja 2023 r. od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 10 maja 2022 r. o sygn. akt III AUa 39/21.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa o SN w art. 89 i następnych, wprowadziła oraz uregulowała nadzwyczajny środek zaskarżenia, mający zapewnić zgodność z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Zgodnie z art. 95 pkt 1 ustawy o SN w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy do skargi nadzwyczajnej, w tym postępowania w sprawie tej skargi, stosuje się w zakresie spraw cywilnych przepisy k.p.c. dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 oraz art. 398⁹ tej ustawy.

Przepisy ustawy o SN nie regulują warunków formalnych skargi nadzwyczajnej, dlatego też należy zastosować w tym zakresie regulacje zawarte w Kodeksie postępowania cywilnego.

Zgodnie z art. 398²¹ k.p.c., do postępowania przed Sądem Najwyższym wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej stosuje się odpowiednio przepisy o apelacji. Z kolei, art. 391 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. stanowi, że w razie cofnięcia apelacji Sąd drugiej instancji umarza postępowanie apelacyjne i orzeka o kosztach jak przy cofnięciu pozwu.

Cofnięcie skargi nadzwyczajnej przez Rzecznika w rozpoznawanej sprawie - w następstwie wniosku M. F. skutkuje koniecznością umorzenia postępowania ze skargi nadzwyczajnej, o czym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie powołanych przepisów prawa.

[SOP]